

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2011. gada 17. novembrī*

Lieta C-412/10

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division* (Apvienotā Karaliste) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 27. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2010. gada 18. augustā, tiesvedībā

Deo Antoine Homawoo

pret

GMF Assurances SA.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs, Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši A. Prehala [*A. Prechal*], K. Šimans [*K. Schiemann*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente) un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

* Tiesvedības valoda — angļu.

ģenerālvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],
sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 14. jūlija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- D. A. Homavū [*D. A. Homawoo*] vārdā — Dž. Dingemanss [*J. Dingemans*], QC, M. Zurbrugs [*M. Zurbrugg*] un K. Dīla [*K. Deal*], *advocates*, kā arī I. Mičels [*I. Mitchell*], *solicitor*,
- GMF Assurances SA vārdā — N. Peinss [*N. Paines*], QC, P. Januss [*P. Janusz*], *advocate*, kā arī S. Bols [*S. Ball*] un P. Tomass [*P. Thomas*], *solicitors*,
- Apvienotās Karalistes valdības vārdā — L. Sīboruts [*L. Seeboruth*], pārstāvis,
- Grieķijas valdības vārdā — G. Karipsiadis [*G. Karipsiadis*] un T. Papadopulu [*T. Papadopoulou*], pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā — M. Vaielderspīns [*M. Wilderspin*], pārstāvis,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2011. gada 6. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- ¹ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. jūlija Regulas (EK) Nr. 864/2007 par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (“Roma II”) (OV L 199, 40. lpp.; turpmāk tekstā — “regula”), 31. un 32. panta, skatot tos kopsakarā ar LESD 297. pantu, interpretāciju.
- ² Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp Apvienotajā Karalistē dzīvojošo D. A. Homavū, kurš uzturēšanās laikā Francijā cieta ceļu satiksmes negadījumā, un *GMF Assurances SA* (turpmāk tekstā — “*GMF*”) — Francijā dibinātu un reģistrētu apdrošināšanas sabiedrību.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Regulas preambulas 6., 13., 14. un 16. apsvērums ir formulēti šādi:

“(6) Iekšējā tirgus pareizai darbībai nolūkā veicināt tiesvedības iznākuma paredzamību, noteiktību attiecībā uz piemērojamiem tiesību aktiem un spriedumu brīvu apriti ir nepieciešams, lai dalībvalstu tiesību normu kolīzijas noteikumi norādītu uz vienas un tās pašas valsts tiesību aktiem neatkarīgi no tā, kuras valsts tiesā iesniegta prasība.

[..]

(13) Vienoti noteikumi, kas piemērojami neatkarīgi no tā, kādu tiesību aktu piemērošanu tie paredz, ļauj novērst konkurences izkropļojumus starp Kopienas tiesvedības dalībniekiem.

(14) Prasība pēc juridiskās noteiktības [tiesiskās drošības] un nepieciešamība nodrošināt taisnīgumu individuālos gadījumos ir būtiski elementi tieslietu jomā. [..]

[..]

(16) Vienotiem noteikumiem būtu jāveicina tiesas nolēmumu paredzamība un jānodrošina saprātīgs līdzsvars starp tās personas interesēm, ko uzskata par atbildīgu, un tās personas interesēm, kam nodarīts kaitējums. [..]”

4 Saskaņā ar regulas 4. panta 1. punktu:

“Ja vien šajā regulā nav paredzēts kas cits, tiesību akti, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām, kuras izriet no neatļautas darbības, ir tās valsts tiesību akti, kurā radies kaitējums, neatkarīgi no tā, kurā valstī iestājies notikums, kas radījis kaitējumu, un neatkarīgi no tā, kurā valstī vai kurās valstīs radušās netiešas minētā notikuma sekas.”

5 Regulas 15. pantā, kura nosaukums ir “Piemērojamo tiesību aktu joma”, ir paredzēts:

“Ārpuslīgumiskām saistībām piemērojamajos tiesību aktos saskaņā ar šo regulu konkrēti reglamentē:

[..]

c) kaitējuma esamību, būtību un novērtējumu vai pieprasāmo tiesisko aizsardzību;

[..]”

- 6 Regulas 28. pantā, kura nosaukums ir “Attiecības ar spēkā esošām starptautiskām konvencijām”, ir noteikts:

“1. Šī regula neskar tādu starptautisku konvenciju piemērošanu, kuru puses šīs regulas pieņemšanas laikā ir viena vai vairākas dalībvalstis un kurās ir paredzēti noteikumi par tiesību normu kolīziju attiecībā uz ārpuslīgumiskām saistībām.

2. Tomēr dalībvalstu attiecībās šai regulai ir prioritāte salīdzinājumā ar tikai divu vai vairāku dalībvalstu noslēgtām konvencijām, ciktāl tās skar jautājumus, kas reglamentēti ar šo regulu.”

- 7 Regulas 29. panta, kurš attiecas uz starptautisko konvenciju sarakstu, 1. punktā ir paredzēts:

“Līdz 2008. gada 11. jūlijam dalībvalstis paziņo Komisijai 28. panta 1. punktā minētās konvencijas. Pēc minētās dienas dalībvalstis paziņo Komisijai par katras tādas konvencijas denonsēšanu.”

- 8 Regulas 30. panta 2. punkts ir formulēts šādi:

“Ne vēlāk kā 2008. gada 31. decembrī Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai izpēti par stāvokli saistībā ar tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām, kas izriet no privātās

dzīves un personas tiesību aizskārumiem, ņemot vērā noteikumus par preses brīvību un plašsaziņas līdzekļu izteiksmes brīvību, un par tiesību normu kolīziju jautājumiem saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti [(OV L 281, 31. lpp.).”

- 9 Regulas 31. pantā, kura nosaukums ir “Piemērošana laikā”, ir noteikts:

“Šo regulu piemēro notikumiem, kas rada kaitējumu un kas iestājas pēc tās stāšanās spēkā.”

- 10 Regulas 32. pantā, kura nosaukums ir “Piemērošanas diena”, ir paredzēts:

“Šo regulu piemēro no 2009. gada 11. janvāra, izņemot 29. pantu, ko piemēro no 2008. gada 11. jūlija.”

Valsts tiesiskais regulējums

- 11 Anglijas tiesībās kolīzijas noteikumi deliktu jomā, kā tas izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir ietverti 1995. gada Likuma par starptautiskajām privāttiesībām (dažādas normas) (*Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995*) III daļā, un tajos ir paredzēts, ka piemērojamie tiesību akti ir tās valsts tiesību akti, kurā ir notikušas neatļautās darbības. Attiecībā uz miesas bojājumiem minētā 1995. gada likuma 11. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka piemērojamie

tiesību akti ir tās valsts tiesību akti, kurā persona atradās brīdī, kad tai tika nodarīti miesas bojājumi.

- 12 Minētā 1995. gada likuma 15.A pantā, kas iekļauts ar 2008. gada Noteikumiem par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Anglija, Velsa un Ziemeļirija) (*Law applicable to Non-Contractual Obligations (England and Wales and Northern Ireland) Regulations 2008*, SI 2008, Nr. 2986), ir noteikts, ka neviena no minētā 1995. gada likuma III daļas normām “neietekmē tādu uz deliktiem attiecošos jautājumu risinājumu, kuri ir jārisina saskaņā ar [regulu]”.

- 13 Attiecībā uz kaitējuma novērtējumu valsts judikatūrā, it īpaši *House of Lords* spriedumā lietā *Harding/Wealands* ((2007) 2 AC 1), ir noteikts, ka kaitējuma novērtējums, kas dod tiesības uz zaudējumu atlīdzību, ir procesuāls jautājums, ko Anglijas tiesības regulē kā *lex fori*.

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

- 14 Uzturēšanās laikā Francijā D. A. Homavū 2007. gada 29. augustā cieta negadījumā, ko izraisīja transportlidzeklis, kura vadītājs bija apdrošināts *GMF*.

- 15 2009. gada 8. janvārī D. A. Homavū *High Court of Justice* uzsāka tiesvedību pret *GMF* par zaudējumu atlīdzību sakarā ar tam nodarītajiem miesas bojājumiem un netiešajiem zaudējumiem.

- 16 Prasītājs pamata lietā iesniedzējtiesā apgalvoja, ka kaitējuma novērtējumu regulē Anglijas tiesības kā *lex fori*, kā to nosaka pamata lietā piemērojami kolīziju noteikumi. Tas uzskatīja, ka regula nebija piemērojama laikā, jo saskaņā ar tās 31. un 32. pantu šo regulu nepiemēro notikumiem, kas rada kaitējumu un kas iestājušies pirms 2009. gada 11. janvāra — tās spēkā stāšanās dienas, kā tas bija šajā gadījumā. Pakārtoti tas norādīja, ka regula nebija piemērojama tādēļ, ka, ņemot vērā dienu, kurā radās kaitējums, attiecīgā tiesvedība bija uzsākta pirms šīs [spēkā stāšanās] dienas.
- 17 *GMF*, nebūt neapstrīdot, ka prasītāja prasība par zaudējumu atlīdzību bija pamatota, tomēr apgalvoja, ka minētā kaitējuma novērtējums saskaņā ar regulā paredzētajiem kolīzijas noteikumiem bija jāveic, piemērojot Francijas tiesības. Patiesībā, pēc *GMF* domām, atbilstoši LESD 297. pantā paredzētajam noteikumam regula stājās spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Līdz ar to tā esot piemērojama pamata lietā, jo notikumi, kas radīja minēto kaitējumu, bija iestājušies pēc šīs dienas un valsts tiesai bija jānosaka pēc 2009. gada 11. janvāra piemērojamās tiesības.
- 18 *High Court of Justice* uzskata, pirmkārt, ka šīs regulas 32. pants neattiecas uz dienu, kurā prasība tiek celta tiesā, vai uz dienu, kurā tiek pasludināts tiesas nolēmums, un ka līdz ar to nekas nepamato tādu šīs tiesību normas interpretāciju, saskaņā ar kuru regula ir piemērojama visām prasībām, kas celtas, sākot no šajā tiesību normā minētās dienas. Otrkārt, tā norāda, ka interpretācija, saskaņā ar kuru regula ir piemērojama notikumiem, kas rada kaitējumu un kas iestājušies pēc 2009. gada 11. janvāra, ļautu nodrošināt tiesisko drošību, jo šādi tiktu paredzēts noteikts datums, neatkarīgi no tiesas procesu uzsākšanas. Tomēr, ņemot vērā regulas 31. panta formulējumu, iesniedzējtiesai ir šaubas pat to, vai šāda interpretācija ir atbalstāma.

19 Šādos apstākļos *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [regulas] 31. un 32. pants kopsakarā ar LESD 297. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesām [ši regula] un it īpaši [tās] 15. panta c) punkts ir jāpiemēro gadījumā, kurā notikums, kas rada kaitējumu, ir iestājies 2007. gada 29. augustā?

2) Vai, atbildot uz pirmo jautājumu, nozīme ir kādam no šādiem apstākļiem:

a) apstāklim, ka tiesvedība par zaudējumu atlīdzību tika uzsākta 2009. gada 8. janvārī;

b) apstāklim, ka valsts tiesa pirms 2009. gada 11. janvāra nebija noteikusi piemērojamos tiesību aktus?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

20 Ar saviem jautājumiem, kuri ir jāaplūko kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā Tiesai, vai regulas 31. un 32. pants, skatot tos kopsakarā ar LESD 297. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai regula ir jāpiemēro vienīgi tādiem notikumiem, kas rada kaitējumu

un kas iestājušies pēc 2009. gada 11. janvāra, un vai tiesvedības par zaudējumu atlīdzību uzsākšanas dienai, kā arī dienai, kurā attiecīgā tiesa ir noteikusi piemērojamās tiesību aktus, ir kāda nozīme, nosakot šīs regulas piemērojamību laikā.

- 21 Lai atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem, šajā lietā ir jāizvērtē abas minētās regulas normas, lai varētu noteikt, kura ir regulas spēkā stāšanās diena un no kura brīža šī regula ir piemērojama.
- 22 Attiecībā uz regulas spēkā stāšanās dienu ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 297. panta 1. punkta trešo daļu tiesību akti stājas spēkā tajos norādītajā dienā vai, ja tā nav norādīta, divdesmitajā dienā pēc to publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
- 23 Šajā gadījumā, lai arī regulā nav tieši norādīta tās spēkā stāšanās diena, tajā, no vienas puses, ir ietverts 31. pants, kura nosaukums ir "Piemērošana laikā" un saskaņā ar kuru šo regulu piemēro notikumiem, kas rada kaitējumu un kas iestājas pēc tās stāšanās spēkā, un, no otras puses, 32. pants, kura nosaukums ir "Piemērošanas diena" un saskaņā ar kuru šo regulu piemēro no 2009. gada 11. janvāra, izņemot vienu tās pantu, kurš neattiecas uz šo gadījumu.
- 24 Šajā ziņā ir jānorāda, ka likumdevējs ir tiesīgs nošķirt spēkā stāšanās dienu no tās dienas, no kuras ir piemērojams tā pieņemtais tiesību akts — piemērošanas dienu salīdzinājumā ar spēkā stāšanās brīdi atliekot uz vēlāku laiku. Šāda procedūra tostarp varētu atvieglot — tiklīdz tiesību akts ir stājies spēkā un sekojoši iekļauts Savienības tiesību sistēmā — dalībvalstīm vai Savienības iestādēm izpildīt, pamatojoties uz šo tiesību aktu, tām paredzētos pienākumus, kas ir nepieciešami šī tiesību akta turpmākai pilnīgai piemērošanai attiecībā uz visiem tiesību subjektiem, kas tajā minēti.

- 25 Kā arī to norādījis ģenerālvokāts savu secinājumu 21. punktā, likumdevējs šādi ir rīkojies attiecībā uz vairākiem tiesību aktiem, kas pieņemti tiesu iestāžu sadarbības civillietās jomā, kā, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija Regula (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) (OV L 177, 6. lpp.).
- 26 Runājot par šajā lietā aplūkoto regulu, ir skaidrs, ka ne 31., ne arī 32. pantā nav norādīta tās spēkā stāšanās diena.
- 27 Protams, regulas 32. panta nosaukuma trīs valodu versijās (“Inwerkingtreding”, “Data intrării în vigoare” un “Entrada en vigor”) tiek lietots spēkā stāšanās jēdziens. Tomēr pat šajās trīs versijās šī panta saturā kā šīs regulas piemērošanas diena ir norādīts 2009. gada 11. janvāris.
- 28 Kā arī ģenerālvokāts to atgādinājis savu secinājumu 39. punktā, no Tiesas judikatūras izriet, ka nepieciešamība pēc vienotas Savienības tiesību aktu interpretācijas šaubu gadījumā nepieļauj, ka noteikuma teksts tiek skatīts atsevišķi, un pretēji tam pieprasa, lai tas tiktu interpretēts un piemērots citās oficiālajās valodās esošo versiju gaismā (it īpaši skat. 1979. gada 12. jūlija spriedumu lietā 9/97 *Koschniske, Recueil*, 2717. lpp., 6. punkts, un 2009. gada 10. septembra spriedumu lietā C-199/08 *Eschig*, Krājums, I-8295. lpp., 54. punkts).
- 29 Šajā gadījumā, ņemot vērā tiesību normas saturu, kas atbilst visās valodu versijās, ir jākonstatē, ka regulas 32. pantā ir norādīta tās piemērošanas diena, nevis tās spēkā stāšanās diena.

- 30 No tā izriet, ka, tā kā nav atsevišķas tiesību normas, kurā būtu norādīta regulas spēkā stāšanās diena, šī diena ir jānosaka saskaņā ar LESD 297. panta 1. punkta trešajā daļā ietvertu vispārējo noteikumu. Tā kā regula *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* tika publicēta 2007. gada 31. jūlijā, tā stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas, proti, 2007. gada 20. augustā.
- 31 Šādu secinājumu apstiprina apstākļi, ka šajā regulā, sākot no šīs pēdējās minētās dienas, dalībvalstīm un Komisijai bija paredzēti noteikti pienākumi. Saskaņā ar tās 29. pantu līdz dienai, no kuras piemēro šo regulu, proti, līdz 2008. gada 11. jūlijam, dalībvalstīm bija jāpaziņo Komisijai minētajā jomā pieņemtās starptautiskās konvencijas, kuru puses tās bija, un Komisijai bija pienākums publicēt šo konvenciju sarakstu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
- 32 Turklāt saskaņā ar regulas 30. panta 2. punktu Komisijai bija pienākums ne vēlāk kā 2008. gada 31. decembrī iesniegt Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai izpēti par stāvokli saistībā ar tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām. Šiem pienākumiem bija jābūt izpildītiem līdz 2009. gada 11. janvārim, kas ir 32. pantā paredzētā regulas piemērošanas diena, kura attiecas uz visiem tiesību subjektiem.
- 33 Šādos apstākļos regulas 31. pantu, kas atbilstoši tā nosaukumam attiecas uz “Piemērošanu laikā”, nevar interpretēt, neņemot vērā 32. pantā noteikto piemērošanas dienu, proti, 2009. gada 11. janvāri. Līdz ar to ir jāuzskata, ka saskaņā ar tās 31. pantu šī regula ir piemērojama notikumiem, kas rada kaitējumu un kas iestājušies, sākot no šīs dienas.

34 Vienīgi šāda interpretācija saskaņā ar regulas preambulas 6., 13., 14. un 16. apsvērumu ļauj nodrošināt pilnīgu regulas mērķu sasniegšanu, proti, tiesvedības iznākuma paredzamību, tiesisko drošību attiecībā uz piemērojamiem tiesību aktiem un vienotu šīs regulas piemērošanu visās dalībvalstīs.

35 Šie mērķi turpretī varētu tikt apdraudēti, ja šī regula tiktu piemērota notikumiem, kas iestājušies laika posmā starp tās stāšanos spēkā un tās 32. pantā norādīto dienu. Patiesībā, kā to ir norādījis prasītājs pamata lietā, Apvienotās Karalistes valdība un Komisija, nevar izslēgt situāciju, ka divus notikumus, kas iestājušies tajā pašā dienā, proti, pirms 2009. gada 11. janvāra, varētu risināt saskaņā ar dažādiem tiesību aktiem atkarībā no tā, kurā dienā tika uzsākta tiesvedība par zaudējumu atlīdzību vai kurā attiecīgā tiesa tika noteikusi piemērojamos tiesību aktus. Turklāt pienākumus, kas izriet no notikumiem, kuri vienā un tajā pašā vietā radījuši kaitējumu vairākām personām, varētu reglamentēt saskaņā ar dažādiem tiesību aktiem atkarībā no dažādu tiesvedību rezultāta.

36 Līdz ar to ne tiesvedības uzsākšanas dienai, ne dienai, kurā valsts tiesa ir noteikusi piemērojamos tiesību aktus, nav nozīmes, lai noteiktu regulas piemērojamību laikā. Kā tas izriet no šīs regulas 31. panta, vienīgais brīdis, kas ir jāņem vērā, ir diena, kurā iestājies notikums, kas rada kaitējumu.

37 Šādos apstākļos uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka regulas 31. un 32. pants, skatot tos kopsakarā ar LESD 297. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai šī regula ir jāpiemēro vienīgi tādiem notikumiem, kas rada kaitējumu, kuri ir iestājušies pēc 2009. gada 11. janvāra, un ka tiesvedības par zaudējumu atlīdzību uzsākšanas dienai vai dienai, kurā attiecīgā tiesa ir noteikusi piemērojamos tiesību aktus, nav nozīmes, nosakot šīs regulas piemērojamību laikā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- ³⁸ Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtnā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. jūlija Regulas (EK) Nr. 864/2007 par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām ("Roma II"), 31. un 32. pants, skatot tos kopsakarā ar LESD 297. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai šī regula ir jāpiemēro vienīgi tādiem notikumiem, kas rada kaitējumu, kuri ir iestājušies pēc 2009. gada 11. janvāra, un ka tiesvedības par zaudējumu atlīdzību uzsākšanas dienai vai dienai, kurā attiecīgā tiesa ir noteikusi piemērojamus tiesību aktus, nav nozīmes, nosakot šīs regulas piemērojamību laikā.

[Paraksti]